

Kvinder. Den tyske filosof Svenja Flasspöhler har skrevet et kampskrift for en ny form for feminisme. Hvis MeToo-bevægelsen skal bringe os videre, må kvinder bryde ud af passiviteten og hævnlysten og i stedet gribe i egen barm, mener hun.

Ikke også mig

▶ [LYT TIL ARTIKLEN](#)

NINA BRANNER

De fleste kvinder kender følelsen af at have forpasset øjeblikket. Det moment, hvor ens blik møder den mands, der netop har overtrådt en grænse. Om det er hånden på låret i bussen, den lumre kommentar på kontoret eller kysset, der ikke skulle have været, er følelserne de samme, når man ikke får sagt fra over for, hvad man oplever som en krænkelse: ærgrelse, vrede, frustration. Måske en lille smule skam.

Mange kvinder har heldigvis også mærket det modsatte. Det berusende *boost* af selvtillid, der følger, når man konfronterer situationen og befrier sig selv fra rollen som den, der er blevet tromlet. Det kan fylde én med livskraft og styrke. Det er denne styrke, kvinder i højere grad har brug for at finde ind til – og som MeToo-bevægelsens udvikling modarbejder, mener den tyske filosof og forfatter Svenja Flasspöhler.

»I det 21. århundrede er det vores opgave at befri os selv fra gamle mønstre og strukturer. Det er ikke nok kun at søge svar hos manden, sådan som MeToo-bevægelsen gør. Kun hvis kvinden finder sin styrke, kan hun leve autonomt og ikke bare kræve at gøre det. Det er ikke et uopnåeligt ideal, men en reel mulighed. Hvorfor griber vi den ikke?« skriver Flasspöhler i sin bog *Die potente Frau – für eine neue Weiblichkeit* (*Den potente kvinde – for en ny kvindelighed*), der udkom tidligere i år.

Svenja Flasspöhler er klædt i lysegrå jeans og sort silkebluse, da hun tager imod mig med et fast håndtryk og et imødekommende blik på det månedlige tidsskrift Philosophie Magazines redaktion i Berlin, hvor hun siden begyndelsen af 2018 har fungeret som chefredaktør.

Foruden at være en flittig debattør er den 43-årige vesttysker en af hovedarrangørerne bag den årlige filosofifestival Phil.cologne i Köln og har en række filosofiske udgivelser bag sig, hvis temaer spænder fra aktiv dødshjælp til pornografi.

☞ »Vi bærer stadig stereotype kvindebilleder i os: Forhold dig passivt, vær høflig, forstyr ikke manden. At forstå, hvordan vi befrier os selv fra de billeder er den store udfordring.« FOTO: ZACHARIE SCHEUER

Die potente Frau er et 44 sider langt kampskrift og en nøje gennemgang af MeToo-fænomenet, som ikke overraskende har skabt røre i tyske feministkredse. MeToo-debatten skelner ikke skarpt nok mellem de situationer, hvor kvinder virkelig er ofre, og dem, hvor de har muligheden for at sige fra, men ikke gør det, mener Flasspöhler. Ved ikke at gribe de muligheder, de har, overser kvinder et vigtigt aspekt: Nemlig hvordan de selv bidrager til at opretholde patriarkalske strukturer og derfor gentager et århundrede gammelt mønster med passivitet i højsædet.

»MeToo-debatten har meget tydeligt vist, at kvinder begiver sig ind i offerrollen og herfra sender en slags råb om hjælp: 'Vi kan ikke forsvare os, vi har brug for staten og strengere love. Vi er ikke handledegtige i de situationer, hvor vi føler os udsatte'. Det mønster er dybt forankret i den patriarkalske kulturhistorie, som betyder, at vi stadig bærer stereotype kvindebilleder i os: Forhold dig passivt, vær høflig, forstyr ikke manden. At forstå, hvordan vi befrier os selv fra de billeder, er den store udfordring.«

»Det gælder om at gøre kvinders og mænds forskellige erfaringsverdener tilgængelige for hinanden, og derfor er dialog tvingende nødvendigt.«

Et absurd eksempel på kvinder, der har gjort sig til ofre for mandlig chikane, selv om de reelt ikke var truede, henter Flasspöhler i sagen om den amerikanske maler og fotograf Chuck Close. Han blev af to kvindelige modeller beskyldt for verbal sexchikane, mange år efter at det angiveligt skulle have fundet sted. Det faktum, at Close er lam og sidder i kørestol, ændrede ikke ved, at kvinderne følte sig truede og ude af stand til at sige fra i øjeblikket.

At det skulle være et udtryk for selvbestemmelse at skrive #MeToo, fordi man ved at offentliggøre grænseoverskridende opførsel »bryder tavsheden«, køber filosofien ikke.

»Det er en tyndbenet form for argumentation, som kun beror på sin moralske gennemslagskraft – man kan jo ikke være imod, at kvinder fortæller om deres lidelser. Men hvad nytter en forsinket fordømmelse af grænseoverskridelser, som man kunne have forhindret? »Ti stille og beklag dig senere« – er denne hjælpeløse, forsinkede reaktion virkelig den forståelse af selvbestemmelse og frigørelse, vi vil give vores døtre med på vejen?«

Flasspöhler har siden sin ungdom interesseret sig for kvinders udviklingshistorie. I 90'erne læste hun Judith Butler med stor interesse og fandt den »dekonstruktive feminisme« med sin opløsning af kønsrollerne og idealet om, at køn er noget, man skaber, attraktiv. En overgang var den unge filosof sågar overbevist om, at hun, for virkeligt at være frigjort som kvinde, måtte blive lesbisk.

»Jeg spurgte mig selv, om en heteroseksuel kønsidentitet overhovedet kunne være 'sand feminisme', fordi de homoseksuelle og transseksuelle identiteter var dem, der brød kønsrollerne op. Det fandt jeg meget befriende. Jeg gik til homofester og forsøgte at ændre mit begær. Men det fungerede ikke,« fortæller Flasspöhler med sine glasklare øjne og grånende strithår.

»I MeToo-debatten er der blevet talt påfaldende lidt om kvindens begær og overdrevent meget om mandens.«

Særligt da hun blev gravid, begyndte Flasspöhler at sætte spørgsmålstegn ved ideen om, at det biologiske køn er konstrueret. I dag er hun gift med en mand og mor til en treårig søn og en tiårig datter. Hun kan ikke længere genkende sig selv i Butlers radikale kønsteori, som hun mener har svækket kvinden snarere end styrket hende. Siden 1970ernes 2.-bølge-feminisme med progressive skrifter af blandt andre den belgisk-fødte franske filosof og kulturteoretiker Luce Irigaray (f. 1930) og den franske feministiske forfatter og filosof Hélène Cixous (f. 1937) er den heteroseksuelle feministiske udvikling mere eller mindre gået i stå, siger hun.

»Det er klart, at når man piller kønsidentiteterne fra hinanden og hævder, at man slet ikke kan tale om 'en kvinde', fordi man så er underlagt en patriarkalsk logik, opløser man det kvindelige subjekt, som jo egentlig burde være grundlaget for feminismen. Det er interessant at se, hvordan det pludselig igen er blevet sådan gennem MeToo-bevægelsen, som helt selvfølgelig taler om 'kvinder' som de undertrykte og 'mænd' som undertrykkerne. Men mange af nutidens feminister griber tilbage til en måde at tale på fra engang, hvor det handlede om overhovedet at finde et sprog for kvinders frustration. Dermed taler de sig ind i en tid, som den så ud i 50erne, og gør kvinder svagere, end de egentlig er.«

Flasspöhler kritiserer faktisk MeToo-fænomenet og de kvindelige anklagere for at benytte sig af den selv samme form for objektivering og tingsliggørelse, som kvinder selv var udsat for i århundreder.

Som eksempel bruger hun den franske version af MeToo-hashtagget *Balance ton porc (Anklag dit svin)*, som »reducerer manden til et dyr, der er underlagt sin formodede driftsstyrede natur, og som kun en strammere lovgivning kan styre«.

»I MeToo-debatten er der blevet talt påfaldende lidt om kvindens begær og overdrevent meget om mandens. Men kvinden nedværdiges endnu mere ved at skulle give manden grønt lys til sex.

Flasspöhler forsøger selv at gøre sin egen datter bevidst om hendes rolle som pige i den verden, hun lever i. For eksempel ved at tale med hende om navnet på det kvindelige kønsorgan.

»Den gængse måde at omtale det kvindelige køn på er 'skede', altså slet og ret et hul, bekræfter den passivitet, der gennem århundreder er blevet forbundet med kvinden. Ideen om, at det mandlige kønsorgan er aktivt og det kvindelige passivt. Ligesom det kvindelige køn i århundreder kulturelt set var kendetegnet ved sin passivitet, løber koblingen mellem den kvindelige seksualitet og noget negativt gennem kulturhistorien,« siger Flasspöhler og henviser til den berømte franske filosof Jean-Jacques Rousseaus ord om, at »en kvinde, som ikke forstår at tøjle sin seksuelle appetit og skamløst fortærer mænd, undergraver samfundets grundlag, opløser familien og bryder alle naturens bånd«.

Nutidens »hashtag-feminisme« reproducerer et negativt billede af det kvindelige begær og dermed et gammeldags kvindesyn, der hviler på kvindens evne til at yde modstand mod den mandlige seksuelle vilje, mener Flasspöhler. I stedet bør kvinder tage deres eget begær i hånden og møde mændene med potens og positivitet.

»En potent kvinde devaluerer ikke mandens seksualitet, men vækker sin egen. MeToo-bevægelsen har gjort os bevidste om et problem, og det er for så vidt godt. Nu handler det om, hvordan vi bruger denne bevidsthed.«

Noget af den kritik, som Flasspöhler har mødt i kølvandet på sit essay, er, at ikke alle kvinder er i stand til at sige fra, og at MeToo har hjulpet mange med at stå frem med deres historier, fra hvad de oplever som en kränkelseskultur.

»Nogle kvinder er måske for unge eller uerfarne til at forsvare sig. I de situationer gælder det om, at for eksempel ældre kvindelige kolleger solidariserer sig med dem, indgyder dem mod eller griber ordet for dem. Det sker alt for sjældent. Der er selvfølgelig også kvinder, som er traumatiserede, og det tager jeg alvorligt. På den anden side kan man sige, at hvis man bliver ved med at gentage, at disse kvinder ikke kan, er der aldrig noget, der ændrer sig. Man kunne også sige: 'Jo, du kan godt, og jeg hjælper dig,« siger Flasspöhler.

At opstille sociale, kulturelle regler eller sågar lovmæssige regler for seksuel adfærd anser hun for en farlig samfundsmæssig udvikling, der i sidste ende kun kan føre til mere overvågningsstat. I et frit samfund gælder det tværtimod om at styrke individet, mener hun.

»Som Kant sagde, har ethvert menneske en forpligtelse over for sig selv. Det vil sige, at også kvinder er forpligtede til at befri sig fra den selvforskyldte umyndiggørelse og gribe muligheden for en selvbestemmende eksistens, som er blevet hende mulig gennem århundreders kamp for frigørelse. Men hashtag-feminismen forventer alt af staten og intet af kvinden. I det 21. århundrede bør kvinder ikke

bero sig på den alfaderlige stats beskyttende hånd. Det rækker ikke at lade lovgiverne våge over seksuel selvbestemmelse, autonomi må udledes – retten kan ikke befri os fra det,« siger Flasspöhler.

What is it like to be a bat, skrev den amerikanske filosof Thomas Nagel i 1974. Nok kan vi beskrive for eksempel en flagermus' udseende og adfærd, men det betyder ikke, at vi ved, hvordan det subjektivt opleves at være en flagermus: Det var Nagels pointe, som Flasspöhler griber tilbage til i *Die potente Frau*. En kvinde vil aldrig erfare, hvordan det er at have en penis og penetrere en kvinde. En mand kan aldrig vide, hvad det vil sige at få en skedeorgasme eller føde et barn. I reglen ved han heller ikke, hvordan det føles at blive piftet ad på gaden eller blive nidstirret af en fremmed mand. For at nærme sig hinanden må kønnene på samme måde spørge: Hvordan er det at være en kvinde/mand? siger Flasspöhler.

»Det gælder om at gøre kvinders og mænds forskellige erfaringsverdener tilgængelige for hinanden, og derfor er dialog tvingende nødvendigt. Jeg tror, der er situationer, hvor mænd slet ikke forstår, at kvinder føler sig krænkede, fordi kvinder ikke viser det. Derfor mener jeg ikke, at den nuværende anklagekultur, som udfolder sig gennem medierne, fører til noget. Det minder mest af alt om et ægtepar, der kun kan kommunikere via deres advokat. I stedet handler det om at skabe en bevidsthed om, hvordan vi kvinder opfatter bestemte situationer.«

– *Nogle vil måske mene, at mange mænd ikke er interesserede i en sådan dialog, fordi de har det helt fint med deres magtposition?*

»Det falder sikkert nogle mænd svært at opgive deres magt. I psykoanalysen har det heddet, at mandens sande angst er angsten for kastration: Han vil ikke være som kvinden, som ikke har nogen penis, ingen magt og ingen potens. Men hvis det, der udløser mandens kastrationsangst, er den impotente kvinde, hvad vil der så ske, hvis han bliver mødt af en potent kvinde? Ikke en kvinde, som er præcis som manden selv, men som er potent i sin anderledeshed og derigennem befrier ham for kastrationsangsten. Det er den kønsutopi, jeg forestiller mig: at man træder i et dialektisk forhold med to forskellige, men lige potente køn i øjenhøjde.«

Kun på den måde kan forholdet mellem mænd og kvinder lykkes, mener Flasspöhler. Og kun sådan kan der blive ved med at være plads til situationer, hvor hånden på låret og kommentaren på kontoret ikke opleves som en krænkelse, men som en spændende mulighed. Eller omstændigheder, hvor man som menneske giver sig selv og hinanden lov til at begå fejl. Og til at fortabe sig i hinanden.

MeToo ønsker en verden uden chikane og vold, men i en sådan verden vil forførelse ikke kunne eksistere, for enhver forførelsessituation indeholder en mulig grænseoverskridelse. Desuden er den menneskelige vilje ofte tvetydig, og det kan ske, at en kvinde giver sig hen til en mand på en måde, som hun senere fortryder, siger Flasspöhler, takker for nu og vender tilbage til sine fire mandlige kolleger, der venter i redaktionslokalet.

Historisk øjeblik. Versailles-konferencen i 1919 skulle afskaffe... **Højt blodtryk.** Poul Pilgaard om forførelse, fortællinger og rød velour. **Vampyr.** Nutidens blodsuger i populærkulturen er følsom og min... **Nærsyn.** Pernille Stensgaard om fire bøger om tidens vildeste drug...

[SAMFUND](#)

[SAMFUND](#)

[KULTUR](#)

[BØGER](#)

[SAMFUND](#)

[VIS ALLE ARTIKLER](#) ⋮

#52 28 DEC 2018

I løvens hule

AF ALLAN SØRENSEN
OG MADS STAGHØJ
OG NATASCHA RÉE MIKKELSEN
Danskerlisten.
Fotografier af danske jihadister er dukket op på en c...

#52 28 DEC 2018

Ejerskifte med komplikationer

AF HENRIK DØRGE
Privatisering.
Elnettet i Østdanmark med en million kunder er s...

#52 28 DEC 2018

Fodnotepolitik

Ugens politik.
Digital madras.
Geografisk ulighed.
Krudtkørekort.

#52 28 DEC 2018

Hybris

AF SØREN K. VILLEMØES
Kommentar.
Vesten er blevet forblændet af selvglæde. Nu bet...

#52 28 DEC 2018

Verdensøjeblikket

AF JESPER VIND
Historisk øjeblik.
Versailles-konferencen i 1919 skulle afskaffe krig...

#52 28 DEC 2018

Hvilket år!

AF PERNILLE STENSGAARD
1969. Nærmest i ét hug ankom den gigantiske planlæggende stat...

#52 28 DECEMBER 2018

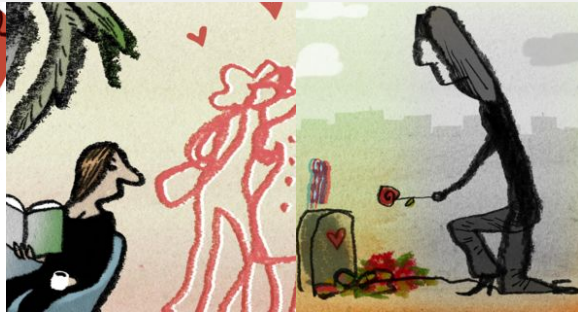
Trussel. Stigende temperaturer og mere ekstremt vejr udfordrer druerne i verdens klassiske vinområder. Kan nye klimastærke hybrider sikre de historiske marker, eller må vi skifte champagnen ud med britiske bobler?

Vinen vandrer

Podcast. Jagten på en forklaring på kærlighed har åbnet Lone Fran...

[SIDE 17](#)

Podcast. Lone Frank er i tvivl om, hvorvidt hun overhovedet elsker si... **Podcast.** Lone Frank opsøger en kærligheds-forsker og får et svar,...

[SIDE 17](#)

Lyt til avisen. Få alle artikler læst op, når Lydavisen flytter ind på W...

[SIDE 2](#)